

BRANDKÅRS-

tidskrift

Nr 2 1963

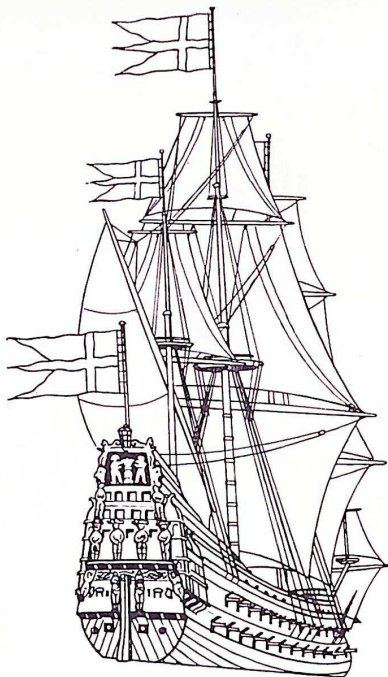
45 ÅRG.

UR INNEHÅLLET:

Tegelbruksbranden i Heby	23	Nya ersättningsbestämmelser för	
Skummets praktiska utnyttjande ..	26	brandsläckning m m	37
Statsverkspropositionen 1963	34	Besök i Rovaniemi	39
Nya oljeförordningen	34	Brandförsvarsmål i Regeringsrätten	
Garagebestämmelserna i BABS-1960	35	1961	43

Ännu ett tegelbruk i brand

Aldrig förr har ett så gammalt
skepp skyddats mot brand av
en så modern slang

**Slangen som
ger dubbel
trygghet**

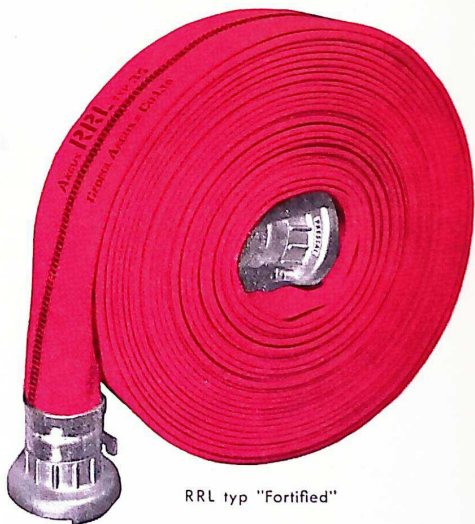
Angus

RRL
REINFORCED RUBBER LINED

WASA

åter trygg i hamn efter
en legendarisk bärgning

RRL typ "Fortified"

Kulturskatter av detta slag –
oskattbara och oersättliga –
kräver all den vård och allt det
skydd som modern vetenskap
och teknik kan skänka.

Brandskyddet är icke för-
summat.

Som en viktig del av utrust-
ningen för detta ändamål in-
går **ANGUS "RRL"** – brand-
slangen som bevisat sin på-
litlighet och nu användes i
alltjämt ökad omfattning i alla
delar av världen.

ANGUS-REDDAWAY COMPANY
AKTIEBOLAG

KRYSSARVÄGEN 17 • NÄSBYPARK • Tel. 010/56 21 30 (Vxl)

Nr 2 1963

45 ÅRG.

UPPLAGA 14.500 EX.

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS EKBERG

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÄRERNAS RIKSFÖRBUND

JAKOBSGATAN 14, STOCKHOLM C • TELEFON 010/105025 • POSTGIROKONTO NR 4870

BRANDKÄRS- tidning

Tegelbruksbranden i Heby

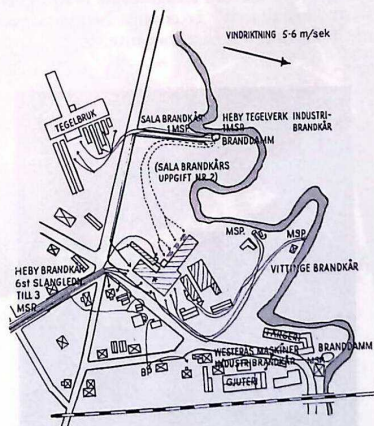
Ett centrum i svensk tegelindustri är utan tvekan Västerlövsta kommun i Västmanlands län och därvid särskilt samhället Heby. Nat-ten till den 12 september 1962 inträffade emellertid en brand som helt ödelade ett av de 7 tegelbruken i kommunen. Det genom branden totalskadade Norra tegelbruket uppfördes år 1912 och ägdes av AB Heby Tegelverk. Personalstyrkan uppgick till ca 40 man. I anläggningen fanns 8 flamugnar och den årliga produktionen var 2,5 milj taktegel och 0,6 milj. dräneringsrör. Tegelindustrin i Västerlövsta kommun har för haft en årsproduktion av ca 20 milj taktegel eller svarat för mer än 50 % av hela den svenska taktegel tillverkningen. I förhållande till många andra svenska tegelbruk har dessa bruk alltid sin drift igång året runt.

Tegelbruket var försäkrat för: Byggnaden 807.000, maskiner 250.000, varor 350.000 kr.

Konstruktionen och tegelbrukets placering

Ur brandskyddssynpunkt måste dessa tegelbruk betecknas som mycket brandfarliga. Över tegelugnarna är t ex väldigt osekionerade torkklador uppförda — helt i trä och ofta med en höjd motsvarande 5—6 våningar. Storleken på ett av de kvarvarande tegelbruken framgår till viss del av den upprättade skissen (Bild 1). Av skissen framgår att tegelbruken är uppförda i omedelbar närhet av bostadsbebyggelsen. Ytterligare tre tegelbruk finns i Heby centrum.

Det är säkert många brandchefer och brandingenjörer som vid en genomresa i Heby frågat sig "vad händer med det här samhället om det tar eld i något av bruken?". Frågan är fortfarande berättigad! Tack vare en mycket gynnsam vindriktning klarade sig samhället emellertid denna gång undan en större katastrof.

Tegelbruket var beläget omedelbart intill bostadsbebyggelse. Hade vindriktningen varit ogynnsam hade säkerligen ytterligare ett tegelbruk totalförstörts.

Förebyggande åtgärder

Tegelbrukens brandfarlighet och katastrofhot har givetvis varit uppmärksammat av både industrierna själva och av kommunen. Tre industribrandkårer är organiserade. Beträffande kommunens egen brandkår kan framhållas, att den består av 21 borgarbrandmän med särskild beredskapsskyldighet. Såväl personal som befäl äro endast deltidsanställda. Kåren förfogar över 3 bilmotorsprutor och 1 stegvagn. Utrustningen måste betecknas som mycket god. Två av utryckningsfordonen är radioanslutna till alarmeringscentralen i Sala, varför förstärkning snabbt kan begäras från andra till centralen anslutna kårer.

För samtliga större brandrisker finns särskilda släckningsplaner upprättade. Planerna är uppgjorda i samråd med bl a länsbrandinspektören och revideras kontinuerligt. Som exempel kan nämnas att en av planerna omfattar en insättning av 8 brandkårer.

Brandens uppkomst och förlopp

Ugnarna vid Norra Tegelbruket eldades med ved, som kördes upp till ugnspanet med särskilda järnvagnar. Någon lagring av ved på själva ugnarna förekom inte. Tegelbränningen utfördes av en enda man för samtliga 8 ugnar. Ur både olycksfalls- och brandskyddssynpunkt kan ifrågasättas lämpligheten av att "brännaren" är ensam. Någon särskild industriebevakning förekom inte.

Bild 2. Brandens omfattning vid brandkårens ankomst kl 23.55. (Läget 25 minuter senare: Se omslagsbilden.)

För torkning hade någon person hängt en större presenning omedelbart ovanför en av ugnarna. Tegelbrännaren upptäckte, omkring kl 23.45, att det tagit eld i presenningen. Mannen lyckades varken att få ned presenningen eller att med tillgängliga redskap släcka branden. Branden spred sig då med otrolig fart till träkonstruktionen och katastrofen blev ett faktum. Heby brandkår alarmerades och var på plats omkring kl 23.55, eller ca 5 minuter efter larm. (Bild 2, som är tagen omkring kl 23.55.)

Omedelbart när Heby brandkår alarmerades begärde brandchefen att alarmeringscentralen skulle kalla ytterligare kårer enligt släckningsplanen. (Utdrag ur släckningsplanerna finns tillgängliga på alarmeringscentralen.)

Som väntat fick branden en katastrofartad omfattning och brandkårens huvuduppgift blev att begränsa branden och skydda kringliggande bebyggelse. Trots brandens omfattning gick släckningsarbetet och för övrigt allt annat arbete mycket lugnt. All släckningspersonal — både befäl och brandmän — hade en känsla av att "det här arbetet har vi gjort tidigare". *Ett flertal övningar och befälsgenomgångar av släckningsplanerna gav oss nu möjlighet till ett lugnt och metodiskt handlande.* Respektive kårer tilldelades väl markerade avsnitt och personal- och materielomflyttningar kunde genomföras utan svårighet.

Bild 3. Kl 01.15, dvs ca 1½ tim efter brandens utbrott, var bilden denna. Lägg märke till de 25 à 30 m höga lågorna.

Släckningsledaren, brandchef Göthe Rickman, hade en bestämd ledningsplats och var således alltid lätt anträffbar. Behövde släckningsledaren orientera sig inom området övertog en annan brandchef *omedelbart* befälet på ledningsplatsen. Ständig radioförbindelse uppehölls mellan alarmeringscentralen och släckningsledaren.

Det direkta släckningsarbetet pågick i 4—5 timmar och eftersläkning under ca 1½ dygn.

Antal brandmän på brandplatsen

(Incl befäl)	Uppgift:
Heby borgarbrandkår	23 Skydd av bostadsbebyggelse. Angrepp mot det brinnande tegelbruket.
Sala yrkesbrandkår	9 Skydd av intilliggande tegelbruk. Angrepp mot det brinnande tegelbruket.
Vittinge borgarbrandkår	13 Angrepp mot det brinnande tegelbruket.
Westerås maskiners industribrandkår	10 Skydd av gjuteri och verkstad.
Heby Tegelverk industribrandkår	10 Skydd av vedupplag.
Olsson & Rosenlunds industribrandkår	20 Reserv. Ordna med bespising.

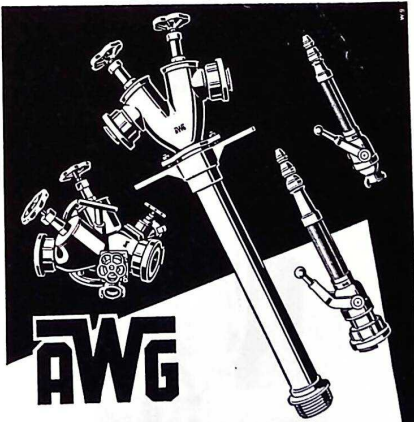
Materiel-insatsen

Bogserbara motorsprutor	= 6 st
Brandbilar	= 10 st
Frontpumpar	= 3 st
Använd slang, 63 mm	= 3.200 m
Använd slang, 38 mm	= 600 m
Brandpost	= 1 st
Totala antalet strålar	= 33 st
Pumpkapacitet	= 12.500 l/m

Brandchefernas erfarenheter under och efter branden

1. Radioförbindelse mellan släckningsledare och övriga kårchefer är ett angeläget behov. Även radioförbindelse med motorsprutskötare är önskvärd.
2. En klar gränsdragning mellan de olika kårernas arbeten visade sig vara värdefull.
3. Strålförarna behöver särskilda *skyddsskärmar*. Vid det här tillfället tillgreps man bl a — till åskådarnas glädje — ett antal *valaffischtaflor* som strålningskydd. Par-tifärgerna hade tydligen ingen betydelse i detta varma läge!

4. Tidigare *samövningar* mellan de olika kårerna visade sig vara mycket värdefulla. Samövningarna bör utökas och även omfatta materiellkännedom på samtliga kårers fordon.
5. Det är nödvändigt att snarast ordna *reserv* av personal, slang och motorsprutor.
6. *Utspisningsfrågan* skall ingå i släckningsplanen. Nu ordnades utspisningen av chef och personal i den industribrandkår, som hölls i reserv.
7. En enkel "*dagbok*" över viktiga händelser i släckningsarbetet t ex personalavlösningar, rekvisition av materiel, bensin m m bör föras.
Vid denna brand utförde alarmeringscentralen en stor del av behövliga anteckningar — tack vare upprätthållen radioförbindelse. De anteckningar som gjordes, ha visat sig vara av värde för både polis och brandbefäl.
8. *Bevakning* av kringliggande bebyggelse måste ordnas. Flagor från branden anträffades senare 1,5 km från brandplatsen.
9. *Släckningsplaner (katastrofplaner)* äro absolut nödvändiga för alla större objekt.
Rn och Syd.

AWG

BRANDARMATUR ENLIGT S M S
KORROSIONSBESTÄNDIG LÄTTMETALL
Leverans genom landets brandredskapsföretag
Verksrepresentant:

EWERT WILHELMSSON
BRANDREDSKAP · Vagnhärad Tel. 0156/100 29

Skummets praktiska utnyttjande

(Forts fr föreg nr)

En *skumbrandpost* är i viss mån en rörlig skumsläckningsanordning, då den kan utnyttjas inom ett avsevärt område bestämt av tryckslangens längd. En förutsättning för installation av en skumbrandpost är, att en vattenledning med tillräckligt tryck finns disponibel. Det förekommer två slag av skumbrandposter, vilka skiljer sig från varandra genom sätter att tillföra skumvätskan till vatten. Vanligen användes här för en mellaninjektor, som suger upp skumvätska från en tank, vars rymd rättas efter brandrisken. Efter mellaninjektorn kopplas en tryckslang med skumstrålrör i den fria ändan. För att bringa skumbrandposten i funktion behöver man endast öppna en ventil i rörledningen, sedan tryckslangen blivit utdragen. Allt efter det skumvätskan i tanken förbrukas kan ny skumvätska tillföras utan att avbrott i skumgivningen uppstår. Då tryckfallet i en mellaninjektor håller sig kring 25 % av inloppstrycket före denna, blir det önskvärt, att detta tryck är minst 5 kg/cm², men trots detta har det i praktiken visat sig, att man ibland kan få nöja sig med tryck ända ned till 3 kg/cm².

Använder man sig av en s k *tryckmellanblandare* istället för mellaninjektor, undviker

man större delen av de tryckförluster, som mellaninjektorn förorsakar. I en tryckmellanblandare behöver man disponera över endast 2 à 5 m vattenpelare av tilloppstrycket.

En tryckmellanblandare består av en sluten behållare konstruerad att tåla rådande tryck i vattenledningen. I denna behållare förvaras oblandad skumvätska. Behållaren sättes under tryck från vattenledningen och genom inmontering av lämpligt dimensionerade strypmunstycken (mätmunstycken) i vattenledning och skumvätskeledning kan skumvätskan införas i vattenledningen. Men icke nog härmed. Oavsett vilken vattenmängd, som uttages från skumbrandposten, blir alltid procentsatsen skumvätska densamma, exempelvis 5 %.

När behållaren tillföres vatten, riskerar man givetvis, att en utspädning av skumvätskan successivt sker. För att förhindra detta täcks skumvätskeytan av en s k *skiljevätska* med en specifik vikt liggande mellan vattnets och skumvätskans. Upphovsmannen till denna lösning av problemet är glädjande nog svensk.

Tryckmellanblandaren har sin begränsning så till vida, att skumvätsketillgången helt bestäms av behållarens rymd. Denna måste alltså dimensioneras efter den förbrukning av skumvätska, som förhandsvis kan bestämmas. För stora skumsläckningsanläggningar förekommer dessa tryckmellanblandare i tvillingmontage, varvid rymden av behållarna beräknas så, att omladdning hinner göras av den ena, medan skumvätskan i den andra utnyttjas.

För fasta skumsläckningsinstallationer användas ofta *skumspinkler*. Dessa ha fördelen att effektivt kunna arbeta med mycket låga vätsketryck eller ända ned till 1 kg/cm². Den optimala skumproduktionen ligger vid ett tryck av 2 kg/cm². Skumspinkler är användbara för alla storlekar av brandrisker. En "skrub" för förråd av färger och färgsaker kan klaras av ett enda skumspinklerhuvud, anslutet till ett stationärt tryckluftskumaggregat. Motsatsen i storlek representeras av installationer i flyghangarer omfattande tusentals skumspinkler. (Ett exempel här på flyghangarerna på Arlanda flygplats.)

I detta sammanhang kan nämnas, att på

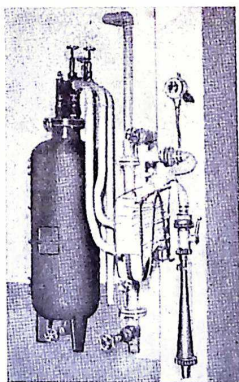
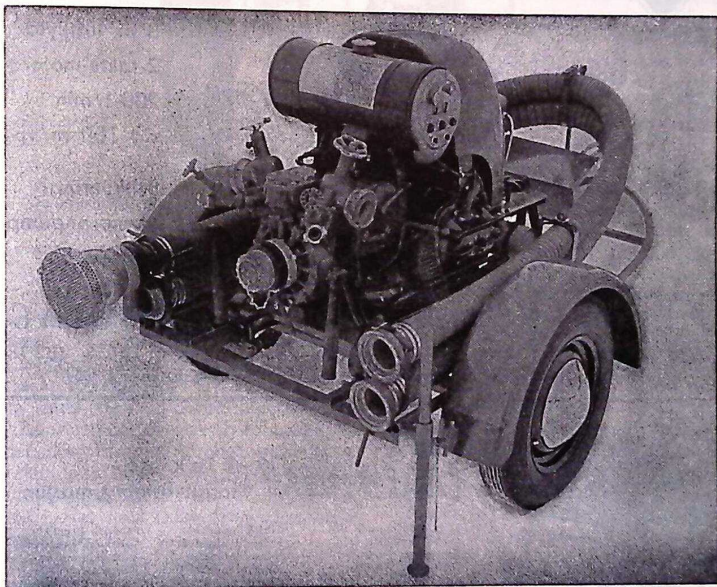

Bild 6. Skumbrandpost med tillförsel av skumvätska från tryckmellanblandare samt med skumstrålrör med ventilavstängning.

Fråga "HENRIKSSONS"

när utrustningen skall kompletteras

HEBRA 900 VW — en modern motorspruta med värdefulla egenskaper

Det lönar sig även för Eder att anskaffa **HEBRA 900 VW**

Välkommen med Eder förfrågan!

För alla materielfrågor rådgör med oss!

HENRIKSSONS BRANDREDSKAP

STOCKHOLM

Tel 20 78 22
-23 -24 -25

GÖTEBORG

Tel 11 70 74

MALMÖ

Tel 97 59 42

SUNDSVALL

Tel 129 89

JÖNKÖPING

Tel 241 10

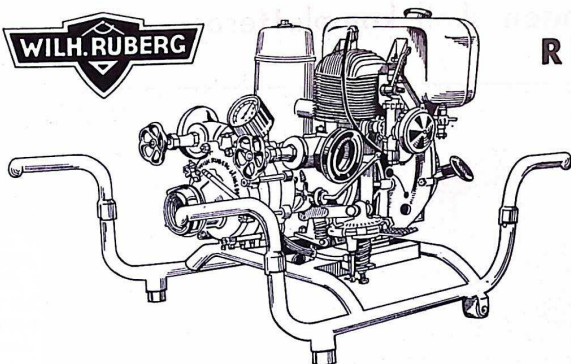
Ensamförsäljare i Sverige för TEMPEX eldskyddskläder

Aukt. återförsäljare för Jonsereds Terylene- och linnebrandslangar

FIRMAN GRUNDAD 1828

UTNYTTJA VÅR ERFARENHET!

BÄRBAR MOTORBRANDSPRUTA

RUBERG 200

8 hk luftkyld
2-takts-motor
200 l/min
vid 100 m/vp

Evakuering:
Membranpump
Vikt 65 kg

WILH. RUBERGS FABR.-AKTIEBOLAG

LÅNGBRO

Tel. Kristianstad 101 74, 101 78, 162 78

Fabriken Immeln Kristianstad 960 40 — Fabriken Vinslöv Kristianstad 806 01

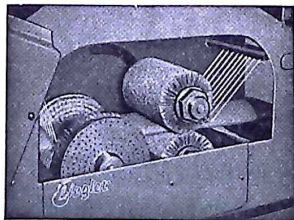
**- Elektro -
Slangtättningsmaskin**

är bl a levererade till:

Örebro brandkår
Göteborgs brandkår
Sundsvalls brandkår
Karlstads brandkår
Laxå brandkår
Strängnäs brandkår
Pajala brandkår
Sköns brandkår
Ålvsbyns brandkår
Avesta brandkår
Botkyrka-Grödinga brandkår
Husvagns brandkår
Landskrona brandkår
Hedesunda brandkår
Söderala brandkår
Ängelholms brandkår
Lunds brandkår
Eskilstuna brandkår
Jönköpings brandkår
Osby brandkår
Uddevalla brandkår
Arvidsjaur brandkår
Ekshärads brandkår

Svarö brandkår
Svärdsjö brandkår
Häverö brandkår
Piteå brandkår
Saltjöbadens brandkår
Åsela brandkår
Säffle brandkår
Åls brandkår
Mölleruds brandkår
Åsersunds brandkår
Lidköpings brandkår
Växjö brandkår
Svenljunga brandkår
Arboga brandkår
Filipstads brandkår
Bofors brandkår
Brälanda brandkår
Tibro brandkår
Möholms brandkår
Borås brandkår
Valbo brandkår
Lesjöfors brandkår
Sandvikens brandkår
Uppsala brandkår

Fagersta brandkår
Karlskoga brandkår
Märsta brandkår
Vansbro brandkår
Katrineholms brandkår
Långshyttans brandkår
Åsens Bruks brandkår
Hällefors brandkår
Nynäshamns brandkår
Herrljunga brandkår
Köpings brandkår
Vellinge brandkår
Nyköpings brandkår
Marinens Skyddstjänstskola
Korsnäs AB, Gävle
SKF, Göteborg
AB Nynäs Petroleum,
Nynäshamn
SKF, Hofors Bruk, Hofors
Eskilstuna stads Byggn.kont.
AB Bofors Nobelkrut, Bofors
Stockholms stads Elverk

Lev. även för stationär placering med enbart bottenplatta och utan körställning.
Färsäljning genom landets ledande brandredskapsfirmor.
Informationer kunna även inhämtas från Zieglers verksamhetsrepresentant i Sverige —

EWERT WILHELMSSON
BRANDREDSKAP - Vagnhärad Tel. 0156/100 29
AWG BAVARIA ZIEGLER

da det gäller all slags brandmateriel

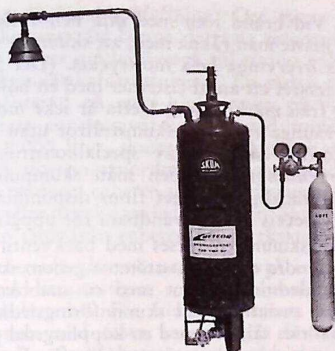

Bild 7. Skumspinkleranläggning för punktskydd. Skumspinklerhuvudet matas från stationärt tryckluft-skummaggregat rymmande 50 liter.

Arlanda även har installerats ett slags golvspinkler, som kallas skumfontäner. Dessa är monterades i och under golvet och konstruerade så, att de ej skadas även om de belastas med hela hjultrycket från ett stort flygplan. Avsikten med dessa skumfontäner är att skydda landningsställen och flygplansvingarnas undersidor från antändning, varför golvytan under dessa täckes med skum, som solfjäderformigt sprutas ut från skumfontänerna. Dessa matas med skum från specialkonstruerade skumrör.

För mindre och medelstora skumspinklerinstallationer sker tillförseln av skumvätska vanligen genom tryckmellanblandare och för större med skumvätskepump kombinerad med automatisk doseringsanordning med vilken konstant procentsats skumvätska tillföres oavsett variationer i förbrukningen av vatten.

I likhet med vattenspinkleranläggningarna kan även en skumspinklerinstallation manövreras för hand eller automatiskt genom termokontakter. Vilket system, som skall väljas, är helt beroende av lokala förhållanden.

Man räknar med, att varje skumspinkler direkt täcker en yta av 7 å 10 m², varvid man ej tagit hänsyn till den utflytning av skummet, som sker.

Ett speciellt riskområde för vilket skummet visat sig vara nära nog det enda användbara släckningsmedlet är oljeindustrien. Inom lagerum, tappningslokaler, pumprum etc blir släckningsutrustningen vanligen densamma

som för sådana industrier som handhar brandfarliga varor. För de stora lagringscisternerna för oljor och andra brandfarliga vätskor krävs speciella anordningar.

Trots att det på åtskilliga platser i världen har bedrivits intensiv forskning för att komma fram till den lämpligaste metoden att tillföra skum till en brinnande oljecistern, synes ej någon enhetlig lösning av problemet ha nåtts. Olika slag av oljor och andra brandfarliga vätskor uppträder ur släckningssynpunkt på så skilda sätt, att svårigheter har uppstått redan vid tanken på att kunna genomföra ett i alla situationer likartat släckningsförfarande. De ljusa oljorna med kokpunkt under 100°C bereder i regel föga svårigheter. Så gör däremot de mörka oljorna med kokpunkt över 100°C. I dem är det hetzonsbildningen, som noggrant måste beaktas för att översjudningar av olja ej skall ske i samband med släckningsaktionen. Detta gäller i synnerhet om branden pågått under långre tid, då oljan hunnit nå höga temperaturer.

Över allt i världen har hittills den vanligaste metoden att tillföra skum till en oljecistern varit genom s.k. *toppinföring*, d.v.s. skummet föres upp genom en utvändig, vertikal rörledning till cisternens översta del, där det införes genom cisternväggen till en rörkrök eller liknande. Från denna faller skummet fritt eller flyter efter cisternväggen ned till oljeytan. Metoden har visat sig innebära brister, varför man sökt sig fram på andra vägar. Skumrännor och skumfallrör äro endast halvmesyrer och utgör ingen lösning av problemet. Däremot har *införing av skummet vid cisternens botten* givit impulser i rätt riktning. Proov med denna metod, varvid skummet flyter upp genom oljan, har i bensincisterner givit skiftande resultat, vilka huvudsakligen varit negativa. Samma sak gäller även för andra slag av ljusa oljor. Släckning enligt denna metod av alkohol och andra hydrofila, vattenlösliga, vätskor är praktiskt taget omöjlig att genomföra. För mörka oljor med kokpunkt över 100°C är släckning möjlig under förutsättning, att branden ej varat så länge att allvariga hervägsbildningar hunnit uppstå. Har detta blivit fallet, är faran för översjudning, "slop over", väsentlig.

Det råder inget tvivel om, att den såväl teoretiskt som praktiskt riktigaste metoden är att tillföra skummet till själva oljeytan utan

att det utsättes för fall genom flamzonen, dykning ned i oljan eller bortföring av de kraftiga vinddrag, vilka alltid uppstår vid cisternbränder. Vid botteninföring skyddas skummet delvis mot nämnda risker, men istället kan skummet utsättas för nedbrytning genom den intima kontakten med oljan eller blir så inmängt med olja, att skummet "brinner". Flera metoder har prövats att tillföra skummet till oljeytan utan att det varit i kontakt vare sig med oljan eller flamzonen ovan oljeytan, oavsett på vilken nivå i cisternen oljeytan befinner sig. Av dessa synes den i Sverige lancerade *semi-subsurface-metoden* med i oljecisternen inmonterade *slangmagasin* ha möjlighet att definitivt slå igenom internationellt.

Dessa slangmagasin uppställs vertikalt på cisternens botten och skummet tillföres från en rörledning genom cisternväggen. Slangen fylls successivt med skum och flyter upp till oljeytan, där skummet flödar ut i den gaszon, som bildas mellan oljeyta och flamzon. För någon direkt beröring av flammorna utsättes skummet sålunda ej utan endast för strålningsvärme. Denna metod är användbar för släckning av såväl ljusa som mörka typer av oljor och givetvis för de vattenlösliga, brandfarliga vätskorna.

Den skumsläckningsutrustning som erfordras för ett oljeraffinaderi, en oljehamn eller oljedepå blir helt beroende av objektets storlek och belägenhet. För släckning i oljecisterner måste skummet kunna tryckas genom rörledning, vars längd kan variera rätt avse-

värt. Vid brand i en med olja helt fylld cistern måste man räkna med, att skummet skall kunna övervinna hela mottrycket. (Det finns här i landet ett antal cisterner med en höjd av 18 m från markplanet.) Detta är icke möjligt med vanliga typer av skumstrålrör utan här förordas skumrör av specialkonstruktion s k *tryckskumrör*. I den mån skumpumpar med tillräcklig kapacitet finns disponibla, är dessa givetvis även användbara för uppgiften.

Tryckskumrören förses med backventil för att förhindra olja att utströmma genom skuminföringsledningen samt med en snabbkoppling för anslutning till skuminföringsledning. Dessa förses sålunda med en kopplingsdel passande mot tryckskumrörets. (Jämför Statens brandsinspektionens meddelande 1959: 2.) Antalet skuminföringsledningar och skumslangmagasin är beroende av cisternens storlek, diameter samt vilket slag av olja den innehåller. Det antal tryckskumrör, som erfordras för en anläggning, brukar man fixera efter antalet skuminföringar för de två största cisternerna inom anläggningen.

För släckning av innanför invallningar eller över andra områden utrunnen eller utkastad olja användas *skumstrålrör* och *skumkanoner* monterade på lavett eller kärra.

Vid brand inom en oljeanläggning ställes ofta stora krav på tillförseln av vatten och skumvätska, då förbrukningen härav kan bli högst avsevärd, vilket innebär att speciella åtgärder måste vidtagas för att kraven skall uppfyllas. Ofta ordnas en skumcentral med uppställning av stationära pumpaggregat, vilka bör vara oberoende av elektrisk kraftkälla. I denna central uppställs även skumvätsketankar från vilka skumvätskan tages. Skumvätsketankarna bör utrustas med anord-

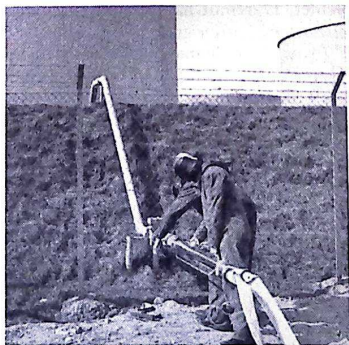

Bild 8. Inkoppling av tryckskumrör till skuminföringsledning för oljecistern.

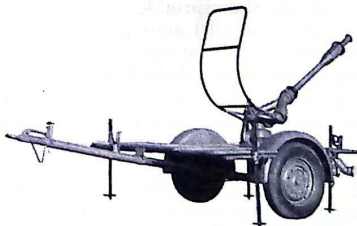

Bild 9. Skumkanon monterad på 2-hjulig kärra. Skumvätska ca 6.500 l/min.

ningar för snabbpåfyllning. Det synes som man kommer att lämna de fasta skumcentralerna för att istället övergå till rörliga enheter för skumvätskeförsörjningen. En sådan enhet är monterad på en 4-hjulig vagn på vilken upplagts en skumvätsketank med rymd av över 2.000 liter, skumvätskepump och automatisk doseringsanordning. Genom ventilbatterier anslutes enheten till befintlig vattenledning eller tryckslangedning från öppet vattentag samt från enheten till tryckskumrören.

Huruvida *skummaster* skall ingå i den ordinarie utrustningen vid en oljeanläggning har diskuterats. För mindre cisterner, vilka ej utrustats med fasta anordningar för skumsläckning, är en skummast en god hjälp i händelse av brand. För större cisterner tjänstgör skummaster endast som reserv, om de fasta anordningarna av någon anledning satts ur funktion. Hittills använda skummaster är tunga och besvärliga att hantera, men en ny lösning av frågan har gjorts av en av våra svenska oljeingenjörer, som konstruerat en skummast, vilken kan resas av en enda man.

Släckning av brinnande flygplan är en annan uppgift för skummet även om det ej varit det enda släckningsmedlet. Vattendimma, kolsyra och pulver har använts, men nu synes man ha kommit fram till en kombination av pulver och skum vid släckningsarbetet, även om dessa båda medel i viss mån är fientligt inställda till varandra.

Man bygger *specialbilar för flygplanssläckning*, "*crash-trucks*", på chassier för 4-hjuls- eller 6-hjulsdrift försedda med kraftiga motorer. Problemet har alltid varit, hur önskemålet om stora medförda mängder vatten och skumvätska skall kunna förenas med rimlig vikt på fordonet.

En "*crash-truck*" utrustas med skumpump eller skumstrålrör. I senare fallet matas dessa från en vattenpump, vilken drives antingen från bilens motor eller från separat motor. Vatten och skumvätska förvaras antingen blandade i en gemensam tank eller i skilda tankar, varvid dessa dimensioneras på så sätt, att vid tömningen en i stort sett konstant pro-sentsats skumvätska tillföres vattnet.

Släckning från en "*crash-truck*" sker med skumkanon monterad på eller invid man-skapshytten samt med skumstrålrör betjänade av brandmän och anslutna till brandbilen med

tryckslangar. På skumkanonen bör finnas en anordning, som möjliggör spridning av skumstrålen, så att en större yta av flygplanet eller marken däromkring snabbt kan beläggas med skum.

För beläggning av en landningsbana eller marken fram till ett brinnande flygplan är dessa "*crash-trucks*" ofta utrustade med en skumspridare placerad under ramen. Det är amerikanarna, som först använde sig av sådana skumspridare, "*ground sweeps*" för att släcka på marken utfluten olja och för att bereda bilen och dess manskap möjlighet att komma tillräckligt nära för angrepp med skumkanon och rörliga skumstrålar. Senare har spridning av skum över marken fått en annan användning, nämligen för beläggning av landningsbanor. Om ett flygplan tvingas nödlanda på grund av fel på landningsställen är risken stor för att planet allvarligt skall skadas och antändas. Belägges landningsbanan med skum, kan landningen ske med reducerad risk för gnistbildning vid friktionen mellan flygplanskroppen och marken.

Även om i USA finns "*crash-trucks*" med vattentankar rymmande upp mot 12.000 liter, måste man räkna med att utnyttja den medförda vattenmängden på förmånligaste sätt. Det blir alltså anskaffningskostnaden, som skall vägas mot den skummängd skumpump resp skumstrålrör ger. Tidigare har angivits att skumpumpen ger över 50 % större skummängd än skumstrålrören vid utnyttjande av samma vattenmängd. Vid flygplanssläckning tillåter man sig öka skumtalet och därmed skummängden för skumpumpen till 12 à 15, vilket innebär att ökningen i förhållande till skumstrålrören överstiger 100 %.

* * *

Här har lämnats en tämligen schematisk bild av de anordningar och den apparatur, som användes inom olika områden, där släckning med skum förekommer. De sätt och de former under vilka skummet kan framföras till och appliceras på brandhärden har delvis antytts, men då släckningsresultatet är starkt beroende på, hur detta sker, finns skäl till sammanfattning härav.

Skummet kan alltså insättas mot brand:

1. I samlad stråle från skumrör.
2. I spridd stråle från skumrör.

3. Som utvällande skumström genom begjutningsrör.
4. Som skumridå från rörramp eller skumfontän.
5. Som "snöfall" från skumspinkler.

Våra brandkärer använder så gott som uteslutande den samlade skumstrålen vid släckning av brandfarliga varor. Tyvärr har ej sällan märkts, att brandmannen i sin ambition att släcka, går för nära branden och riktar skumstrålen mot mark- eller oljejt看, varvid skumstrålen slås sönder på ett ej önskvärt sätt eller dyker ned i oljan och stänker omkring denna, så att brandens intensitet ökar istället för minskar. När man kör med samlad skumstråle, skall denna i möjligaste mån hållas parallellt med marken eller oljejt看. Begränsa branden av en vertikal yta, en vägg, kan det i vissa fall vara lämpligt att spruta skummet mot den nedre delen av väggen och *låta skummet flyta, välla ut över oljejt看*. Detta är ett gott sätt att förhindra skumstrålen att dyka ned i oljan. Ligger oljan i en "sjö" i en svacka i marken, kan man bygga upp en vall av skum, som sedan med skumstrålen skjutes fram över oljejt看.

Som tidigare nämnts är i regel önskemålet att skummet skall spridas ut över en oljejt看 så nära denna som möjligt, för att härigenom undvika att skummet "förtäres" i flammzonen eller bortföres av vinddrag. Med en samlad skumstråle kan man uppfylla detta önskemål, men då skall skumstrålen skötas och utnyttjas på rätt sätt.

Önskar man snabbt täcka en yta med skum, är det fördelaktigt att *sprida skumstrålen*. Detta kan man göra med handen eller med en skiva av trä eller dylikt. Här i Sverige användes sällan några speciella anordningar för att sprida skumstrålen med undantag för skumkanonerna på "crash-trucks". Denna spridareanordning utgöres av en s k bladspridare.

Vid släckning av instängda oljejt看, alltså olja eller liknande brandfarliga varor i öppna tankar, kar eller grytor, bör man helst tillgripa begjutningsrör i stället för skumstråle. Även om branden kan synas häftig, är det oftast möjligt, att med en snabb framryckning placera begjutningsröret över kanten på karet eller grytan. Samma metod kan användas om

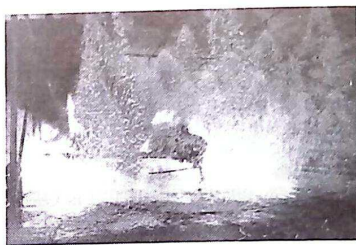

Bild 10. Släckning av flygplan i hangar med skumspinkler.

olja i avsevärd mängd runnit ut över golvet i en lokal. Härvid läggs begjutningsröret i genom ett fönster eller annan öppning.

Är risken för ofta förekommande antändning stor i sådana kar eller grytor, bör fasta installationer för skumgivning göras. En enkel sådan är *skumrampen*, en perforerad rörledning, som monteras på liten höjd över aktuell oljejt看. Till skumrampen kopplas ett fast skumrör, som med en rörledning förbindes med en vanlig skumbrandpost.

Släckning med *skumspinkler* bryter mot regeln, att skummet skall utspridas så nära brandhärden som möjligt. Från en skumspinkler faller skummet i lätta flingor ned mot brandhärden eller över de objekt, som skall skyddas mot antändning. Skumspinklerskummet har ett skumtal av 12—15 och produceras i så stora mängder, att en rätt stor förlust kan tillåtas. Verkan av skummets kylande och kvävande effekter märks redan under skummets fall genom flammor och brandgaser, och man har genom prov konstaterat att heta gaser delvis kunna ersätta luften i skumblåsorna utan att skummet försämrats. Vid släckning med skum är det ej endast den yta, vilken träffas av det nedfallande skummet, som täckes och släcks av skum utan detta flyter även ut över angränsande områden.

Av det sagda framgår, att det finns många vägar på vilka skummet kan utnyttjas för släckning. Skummet är emellertid ej endast ett släckningsmedel utan ger även ett mycket gott skydd mot antändning av hotade områden samt mot återantändning av redan släckta ytor.

Det råder intet tvivel om, att det finns andra släckningsmedel, vilka ge snabbare släckningsresultat, men för dem måste man vanligen räkna med släckningsobjekt av begränsad storlek. Skum är ett specialsläckningsmedel, som ej kan undvaras, men för att goda släckningsresultat skall kunna påräknas, måste släckningsanordningarna och släckningsangreppen vara anpassade efter riskens art.

Till sist erinras om, att intorkad skumväska kan "limma ihop" delar, som skall vara rörliga mot varandra, eller täppa till munstycksöppningar, silar och liknande. Efter slutförd användning av skumsläckningsmaterialen, oavsett om detta gällt en övning eller verklig eldsvåda, skall all material, inklusive sug- och tryckslangar, noggrant spolas och rengöras. En förutsättning för ett gott släckningsresultat är alltid, att släckningsmaterialen skötes och underhålls väl och detta gäller även skumsläckningsmaterialen.

U. A.

Statens Brandskola

Brandchefskurs kat III

planeras under våren på följande platser:

Mariestad 4/3—16/3; Eskilstuna 25/3—6/4; Karlstad 25/3—6/4; Borlänge 6/5—18/5; Gävle 6/5—18/5; Luleå 6/5—18/5; Östersund 6/5—18/5.

Repetitionskurs kat III:

Västerås 11/3—16/3; Kalmar 1/4—6/4; Norrköping 1/4—6/4.

Brandmästare- och brandförmanskurs kat II

Vid statens brandskola har nedanstående personer utexaminerats från brandmästare- och brandförmanskurs kat II (8/1—26/1 1963):

Per Karlsson och Olof Svedlund, Avesta; Karl-Erik Gummesson och Arne Karlsson, Bodafors; Lars Bergman och Gunnar Svensson, Filipstad; Helge Nordström, Gislaved; Sven Leindahl, Gnesta; Bengt Blomér, Hällefors; Nils-Göran Wennström, Laholm; Lars Erik Nyström, Lysekil; Åke Lindeblad, Nynäshamn; Gunnar Gustafsson, Tibro; Stig Berggren, Tidaholm.

KVALITETSSKUM

enligt STATENS BRANDINSPEKTIONS

Meddelande 1961: 14

Schaumgeist

PROTEINSKUM VÄTSKA

LUCEMA AB

BIRGER SJÖBERGS VÄG 1, STOCKHOLM — TEL. 52 52 15, 51 12 18

Statsverkspropositionen 1963

1963 års statsverksproposition, som nyligen lagts på riksdagens bord, innebär för *Statens brandsinspektions* del följande.

Aolöningsanslaget har uppräknats för länsbrandinspektörerna från 120.000 till 150.000 kronor med hänsyn till de allmänna förändringarna i löneläget. Vissa automatiska löneökningar skall även företagas för *personalen på brandsinspektionen*. Någon utökning av antalet tjänster eller förbättring för enstaka tjänster har däremot icke ansetts kunna genomföras nu. Tydligt vill man först under någon tid avvakta hur den nya organisationen fungerar, innan man vågar sig på några ändringar beträffande densamma.

Vad beträffar *omkostnaderna* så har en ökning föreslagits i fråga om *tryckningskostnaderna* på grund av väntad ökning av antalet meddelanden i aktuella brandförvarsfrågor. En framställning om en mindre ökning av *expensanslaget* har man däremot av skäl som ovan sagts ansett sig icke för närvarande kunna bifalla.

Vad slutligen angår *skogsbrandförsvaret*, så har anslaget till skogsbrandbevakningen föreslagits ökat från 300.000 till 350.000 kronor under det att anslaget till underhåll m m av brandtorn ansetts kunna minskas från 50.000 till 40.000 kronor.

Vad gäller anslag till *statens brandskola* innebär propositionen bl a följande:

Inrikesministern har ansett det av den särskilt tillkallade utredningsmannen framlagda förslaget i vad avser utbildningens innehåll och utbildningsbestämmelser i övrigt lämpliga att läggas till grund för undervisningen vid brandskolan. Av intresse är att konstatera statsrådets positiva inställning till förslaget till brandmannautbildning vid skolan. Denna bör endast omfatta heltidsanställda brandmän.

Brandskolans personella och materiella upprustning bör fördelas på 2 år. Från den 1/7 1963 bör sålunda inrättas en tjänst som lärare i brandtekniska ämnen i lönegrad Ag 25 samt en tjänst som vaktmästare vid skolan.

17.000 kr föreslås såsom arvode åt handledare vid brandingenjörsselevernans utbildningstjänstgöring samt för anordnandet av brevkurser m m. En uppräknning med 50.000 kr av anslaget till arvodet åt timlärare föreslås (f n utgår 165.000 kr). Hela anslaget till skolans avlöningstat upptages med 352.000 kr, innebärande en höjning med 131.000 kr.

Den nya oljeförordningen,

och i första hand tillämpningsföreskrifterna till densamma, har vi haft anledning att flera gånger återkomma till. I förra numret angavs från sprängämnesinspektionen, att försening- en av tillämpningsföreskrifternas utgivande beror på personalbrist. Man bekräftade också, att *det icke är möjligt att i tekniskt hänseende tillämpa förordningen utan tillgång till tillämpningskungörelsen*.

Det gäller alltså för Kungl kommerskollegium och alldeles speciellt för de sakkunniga inom sprängämnesinspektionen, att sätta in all kraft på kungörelsens färdigställande. Detta arbete är mycket angeläget. Det finns emellertid ingen anledning för inspektionens tjänstemän att offra dyrbar tid på att deltaga i informationsmöten kring den nya lagstiftningen innan inspektionen själv vet hur tillämpningsbestämmelserna skall bli utformade. Detta även av den anledning, att kommunerna — på vissa utvalda håll i landet — icke får förledas att orsaka kostnader för att sända representanter till dylika informationsmöten innan erforderligt underlag för desamma finns. Detta oberoende av vem som inbjuder till informationsmötet och även om desamma kallas "sanktioner" av riksbrandsinspektör och rektor för statens brandskola.

En helhjärtad insats väntar vi alltså från tjänstemännen inom sprängämnesinspektionen vad gäller tillämpningsföreskrifternas snara färdigställande. Först när de föreligger är tiden mogen för det svenska brandbefälet att — i första hand genom statens brandskola — få stifta efterlängtat, ingående kännedom om vad den nya förordningen om brandfarliga varor innebär och vilka krav som ställs på befattningshavarna. Då är brandbefälet givetvis mycket tacksamma för all medverkan från inspektionens sida med informationer.

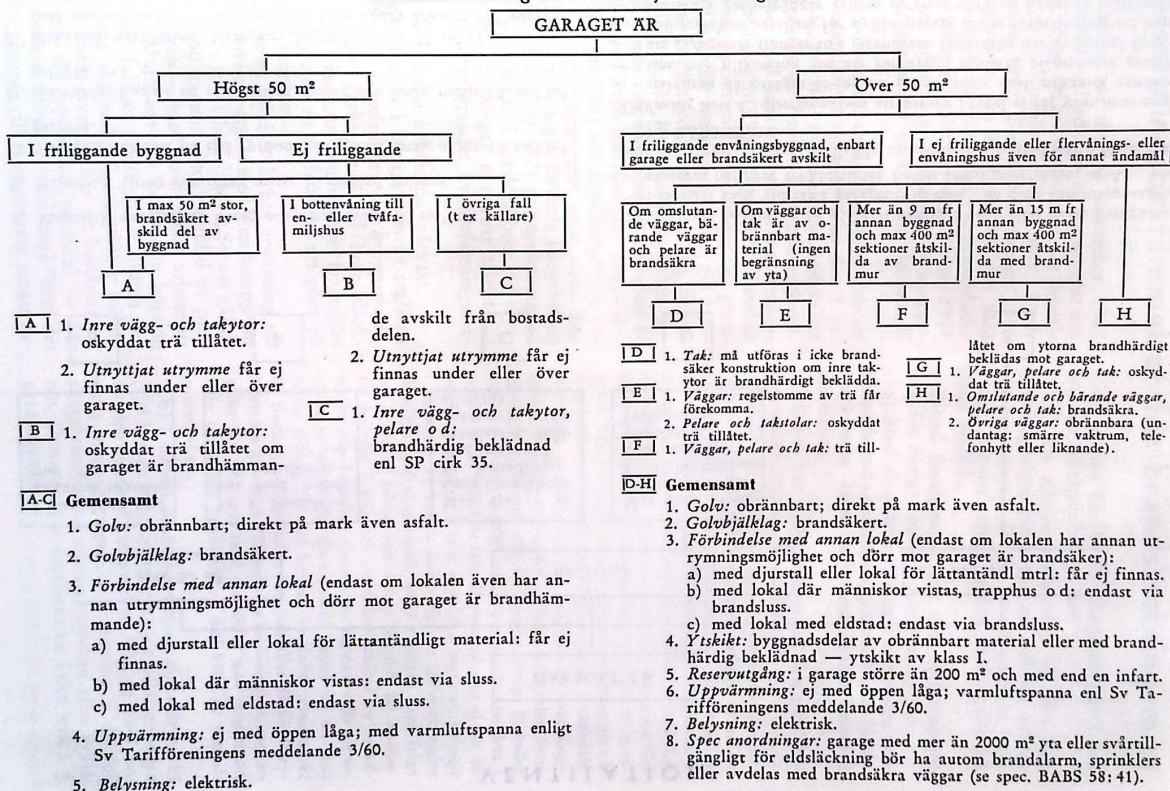
Red.

Omkostnadsanslaget föreslås ökat med 14.000 kr. Härav avser 10.400 kr ökat anslag för inköp av läroböcker. Hela omkostnadsanslaget skulle härefter bli 129.000 kr.

SGH

Garagebestämmelserna i BABS-1960

Sammanställning av brandchef Mats Bergman

A 1. Inre vägg- och taktytor: oskyddat trä tillåtet.

2. Utnyttjat utrymme får ej finnas under eller över garaget.

B 1. Inre vägg- och taktytor: oskyddat trä tillåtet om garaget är brandhämman-

C 1. Inre vägg- och taktytor, pelare o.d.: brandhärdig beklädnad enl SP cirk 35.

de avskilt från bostadsdelen.

2. Utnyttjat utrymme får ej finnas under eller över garaget.

1. Inre vägg- och taktytor, pelare o.d.: brandhärdig beklädnad enl SP cirk 35.

D 1. Tak: må utföras i icke brandsäker konstruktion om inre taktytor är brandhärdigt beklädda.

E 1. Väggar: regelstomme av trä får förekomma.

2. Pelare och takstolar: oskyddat trä tillåtet.

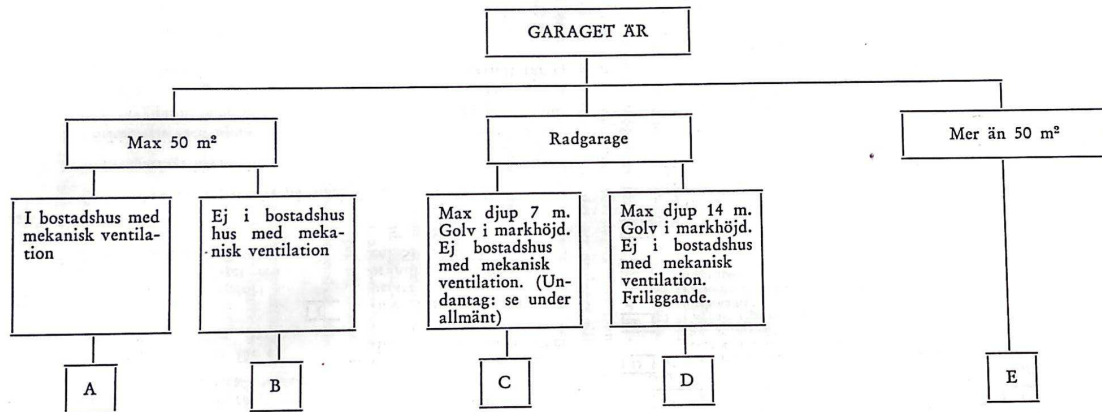
F 1. Väggar, pelare och tak: trä till-

låtet om ytorna brandhärdigt bekläddas mot garaget.

G 1. Väggar, pelare och tak: oskyddat trä tillåtet.

H 1. Omslutande och bärande väggar, pelare och tak: brandsäkra.

2. Övriga väggar: obrännbara (undantag: smärre vaktrum, telefonhytt eller liknande).

- A. Mekanisk ventilation. Uttag och intag minst $10 \text{ cm}^2/\text{m}^2$ golvyta.
- B. Självdrag. Uttag och intag minst $10 \text{ cm}^2/\text{m}^2$ golvyta.
- C. Självdrag. Endast en rad fordon. Uttag och intag minst $10 \text{ cm}^2/\text{m}^2$ golvyta.
- D. Självdrag. Endast en rad fordon. Uttag och intag minst $10 \text{ cm}^2/\text{m}^2$ golvyta.
- E. Mekanisk ventilation. Utsugningskapacitet min $10 \text{ m}^3/\text{m}^2/\text{h}$. Betr användning av ersättningsluft från andra lokaler vid garage-ventilation se spec BABS 32:394!

Allmänt: Utsugningskanal från garage får ej sammanföras med rökkanal eller kanal, som ventilerar annan lokal än garage.

Max 50 m²: Friskluftintag placeras nedtill i vägg eller dörr. Utsugning i motsatt vägg vid tak i garaget. Vid max 7 m djup kan utsugningen placeras närmare friskluftintag i eller invid port. Area: se A!

Mer än 50 m²: Tillfredsställande utsugnings- och frisklufttillförsel. Se fö BABS 32:39.

Undantag betr C: Bestämmelsen att garage i regel ej får ventileras med självdrag då garaget är inrymt i bostadshus med mekanisk ventilation har tillkommit för att förebygga sanitära olägenheter genom att garageluft tränger in i lägenheter. Undantag har av Kungl Byggnadsstyrelsen beviljats för dylika garage under förutsättning att inga vertikala genomgångar genom de över garagen liggande bjälklagen förekommit. Ev avloppsrör från våningarna genom garaget kringgjutets till hela sin utsträckning inom garaget (jfr B 346/61 Aktuellt 1/62 från Kungl Byggnadsstyrelsen).

Nya ersättningsbestämmelser för brandsläckning m m

Kungl Maj:t har den 30 november 1962 (SFS 607/1962) utfärdat en ny kungörelse om ersättning på grund av verksamhet för brandsläckning m m. Kungörelsen har trätt i kraft den 1 januari 1963. Genom kungörelsen upphävs kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 343) om ersättning för verksamhet vid brandsläckning m m samt kungörelsen den 26 maj 1954 (nr 492) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under verksamhet vid brandsläckning m m.

Den nya kungörelsen är föranledd dels av den nya brandlagstiftningen (från den 1 januari 1963), och dels av en allmän önskan att modernisera de nu femton år gamla reglerna.

I enlighet med departementschefens uttalande i propositionen 1962: 12 (s 120) innebär förslaget inga principiella ändringar i de grunder, som f n gäller för statens bidrag till kostnader i samband med brandsläckning. Förarbetena till 1938 och 1947 års kungörelser ligger alltså, jämfört vad som förekommit efter år 1947, till grund även för förslaget. Lagen den 3 juni 1960 (nr 331) om skyddsåtgärder vid olyckor i atomanläggningar m m samt den med stöd av denna lag utfärdade kungörelsen den 30 juni 1961 (nr 457) om ersättning på grund av medverkan i skyddsarbete vid olyckor i atomanläggningar m m har tjänat till ledning vid utarbetandet av författningstexten.

Bland de främsta nyheterna märkas:

1:o) Inarbetande i kungörelsen av reglerna om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under verksamhet vid brandsläckning m m. Härigenom kommer man framdeles endast att ha med en författning att göra på det aktuella området.

2:o) Under en följd av år har ersättning till uppbådad personal utgått med visst belopp per timme — lika stor i hela landet. Senast gällde beloppet 4: 50 kronor. Som en följd av prisförändringarna — med omständligt arbete att hos Kungl Maj:t utverka beslut om höjning från fall till fall av timlönen — liksom den relativt stora skillnaden i arbetslöner mellan norra och södra Sverige har nu bestämts att ersättningen till uppbådad personal — för minst 2 timmars arbete — skall utgå ”med det belopp för timme, vilket motsvarar senast av-

talad allmän timlön för skogsarbetare i den ort, där deltagandet ägt rum”.

3:o) En allmän anpassning till den nya brandlagstiftningen samt en strävan att ge klarare uttryck åt de huvudprinciper, som enligt statsmakternas beslut skall gälla på detta område.

Bland detaljerna i den nya författningen kan för övrigt följande nämnas:

a) Med *skogsbrand* jämställs numera inte endast brand i torvmosse, gräsmark eller ljungmark utan även jordbrand liksom brand i stubbåker.

Härom har i förarbetena till den nya författningen uttalats bl a följande:

Med hänsyn till de skäl som motiverar statens medverkan i skogsbrandsläckningskostnaderna synes en viss restriktivitet numera böra iakttas när det gäller att avgöra vad som skall hänföras till skogsbrand. I många fall torde gräsbränder och bränder i stubbåker ej innebära sådana risker för spridning eller stora förluster att släckningsersättning av statsmedel är motiverad. Det föreligger heller knappast anledning att till skogsbrand nu ytterligare hänföra brand i sädesfält. Att såsom stundom försökts avgränsa de ersättningsgilla fallen exempelvis till markens belägenhet inom planlagt område är icke en lämplig utväg. Ej heller kan det komma i fråga att pröva spridningsrisken i varje särskilt fall. I de fall, då personal, som ej hör till brandstyrka, d v s främst uppbådad personal, deltagit i släckning av brand, som enligt nu gällande regler likställs med skogsbrand, torde vanligen vara fråga om brand av större omfattning. Normalt lär emellertid bränder i gräs och stubbåker släckas av brandstyrka eller brandkår. Genom att kostnaden för att ersättas av statsmedel därvid skall uppgå till ett visst lägsta belopp, f n 500 kronor, bortfaller automatiskt de flesta mindre bränder. Det förefaller därför lämpligast att icke göra ändring i de bestämmelser, som nu gäller om vad som skall jämställas med skogsbrand, samt att reglera bagatellfallen med hjälp av nämnda minimibelopp.

b) I statens brandinspektions cirkulär nr 12 (1952) med föreskrifter rörande tillämpningen av den tidigare kungörelsen från år 1947 angavs vissa normer för ersättning i de fall skogsbrand hotat annan egendom eller tvärtom. Dessa normer återfinns nu i den nya 1 §, sista stycket.

c) I fråga om ersättning för *sakskada* har viss åstramning skett i de nya bestämmelserna. Här om uttalis i förarbetena:

Försättning för rätt till skadeersättning bör uppenbarligen vara att orsakssammanhang kan antagas föreligga mellan verksamheten eller övningen och skadan. Det bör i detta sammanhang anmärkas, att ersättning enligt kungörelsen icke utgår för skada eller förlust, som en markägare lider genom att skörd, stängsel, trädgård o dyl förstöres eller skadas av brandpersonalen vid släckning av brand å närbelägen fastighet. Dyliga ingrepp, som är tillåtna enligt 12 § brandlagen, skall enligt förarbetena till motsvarande paragraf i 1944 års brandlag (SOU 1942: 10 sid 101) i princip bäras av den till vars förmån ingreppet sker. Det kan icke anses att den skadelidande i dessa fall utövar verksamhet för brandsläckning.

d) Vad så angår ersättning till *uppbådad personal* har inledningsvis angivits de nya normerna för sådan ersättning. En annan ändring är den att arbetet ej längre behöver pågå två timmar i *följd*. Det har nämligen ansetts rimligt, att den som arbetar en halvtimme i taget men sammanlagt arbetar t ex tre timmar skall få ersättning. Likaså bör den, som rest en kvart till tjänstgöringsplatsen och arbetat en timme samt därefter gjort ett uppehåll och ånyo arbetat en timme och sedan rest hem, få ersättning.

Särskild ersättning för deltagande under övertid eller obekvämt arbetstid kan *ej* utgå enligt denna bestämmelse.

Däremot utgår normalt ersättning för resa eller uppehåll, som föranletts av deltagande i släckningsarbete.

e) Bland *redskap*, som kan rekvireras med

ersättningsrätt, märks traktor, grävmaskin, schaktfordon o dyl, vidare motorsåg, bärbar radioutrustning och belysningsanordningar.

För användande av flygklubb tillhöriga flygplan i samband med skogsbrandsläckning må ersättning utgå enligt särskilda bestämmelser av Kungl Maj:t (den 30 april 1959; se här om även statens brandinspektions meddelande 1962: 6).

Ersättningen för upplåtelse skall vara skälig. Den får när så är möjligt bestämmas med hänsyn till rådande priser och gängse villkor för jämförliga upplåtelser. Ersättning torde ofta kunna utgå enligt de taxor som gäller för yrkesmässig trafik. Uppenbart är att ersättning för spadar, hackor, hinkar, yxor och annat dylikt, som släckningsdeltagare medför och använder vid släckningar, icke skall utgivas i andra fall än då sådana redskap förloras eller skadas. Detta följer av 2 §. Lega för sådana redskap skall sålunda ej förekomma.

f) Ersättning till *kommunal brandkår* utgår enligt i princip samma normer som hittills (statens brandinspektions normaltaxa, meddelande 1959: 6). Den undre gränsen för ersättning är numera 500 kronor.

Här bör anmärkas att de särskilda kostnader, som vid en och samma skogsbrand kan ha åsamkats annan, främst enskilda personer, som ej tillhör brandkår eller brandvärn, skall beräknas särskilt. Statsverkets kostnad för t ex uppbådad personal skall icke sammanräknas med huvudmannens kostnad för brandkår eller brandvärn.

(Forts)
S G H

BRANDMATERIEL

Slang, stegar, brandbilar, slangskåp, armatur, DYMO m m
Ing.Firma "BOLINS BRAND-BYRÅ", Tranebergsvägen 24, Bromma
Tel. 25 86 84

Lång erfarenhet och goda förbindelser med tillverkare och leverantörer av förstklassig brandmateriel medger **riktiga** och prima produkter.

Vänligen kontakta oss

Högaktningsfullt
ANATOLE BOLIN

Besök i Rovaniemi

Rovaniemi är en av Kirunas grannstäder. Då avståndet dem emellan är "endast" ca 35 mil har brandkårerna i de båda städerna årligt idrottsutbyte i skidloppning. 1962 var det Rovaniemi som stod för värdskapet. Kirunalaget, som bestod av fem brandmän, segrade i såväl 15 km individuellt som i stafett, med Birger Flygare som individuell mästare. Liknande utbyten sker även med Narvik. Kiruna är därmed den enda brandkår i Sverige, som har årliga idrottsutbyten med både Finland och Norge, varför vi känner oss mycket "internordiska". Följden har också blivit att vi skaffat oss en ganska god kännedom om våra grannländers brandförsvär.

Rovaniemi är Finlands nordligaste stad och belägen ca 6 km söder om polcirkeln. Den är Lapplands läns residensstad med ca 24.000 invånare. Under kriget blev staden nästan totalt förstörd och vid krigsslutet fanns endast 3—4 hus kvar. Under en knapp 20-års period har det sålunda växt upp en "storstad", där skolor, hotell, kyrkor, posthus, busstationer, stadshus och affärer är de dominerande byggnaderna. Staden är nämligen centrum för handel, kommunikationer, post m m för hela övre Finland. Utöver serviceverkstäder, såsom bilverkstäder, snickerier och liknande, finnes ingen större industri inom staden.

Bild 1. Brandbilarna är utformade som bussar med bilpumpen placerad inne i den stora personalhytten. Tryckkuttagen och sugstudsens sitter strax under dörren till personalhytten.

Arkitektur och byggnadssätt verkar för en lekman enkel men synnerligen rejäl. Någon direkt lyx — med undantag för några av hotel- len — förekommer inte, men staden är synnerligen vacker.

Vid mitt besök var det naturligtvis brandstationen och brandförsvaret som tilldrog sig det största intresset. Brandstationen är en trevånings, enkel byggnad, som brandkåren delar med byggnadskontoret. I byggnaden inryms endast 3 av brandkårens 5 fordon. Utöver vaktrummet finns blott 2 stora logement och 2 lägenheter för de sammanlagt 24 man som tillhör yrkesbrandkåren. Av dessa skall minst 1 befäl och 5 brandmän ständigt finnas disponibla för omedelbar utryckning. Som bekant har den finska brandmannen betydligt kortare tjänstgöringstid än den svenska, nämligen 63 tim/vecka. Den effektiva arbetstiden är 6 timmar per dag.

Utöver denna personalstyrka finns en frivillig brandkår om ett 30-tal man, som inkallas vid större bränder. Denna alarmering sker genom en på slangtornet placerad tyfon. Ingen som helst ersättning utgår till den frivilliga brandkårens personal, men det finns en för hela landet gällande överenskommelse, som innebär att arbetsgivaren inte skall göra löneavdrag vid inkallelse av frivillig brandman till brandtjänst under arbetstid.

Brandalarmanordningen är synnerligen enkel och består av en mindre televäxel för två inkommande ledningar, en lokaltelefon till telestationen, en — icke vilströmskontrollerad — larmslinga inom stationen samt utlösingsanordning för tyfongen på slangtornet. Någon brandtelegraf för inkommande eller utgående larm finns inte.

Den materiella utrustningen skiljer sig avsevärt från den svenska. Brandbilarna är utformade som bussar med den fasta pumpen placerad inne i den stora personalhytten strax bakom växellådan. Tryckkuttag och sugstuds sitter strax under dörren till personalhytten. (Bild 1.) Pumpen manövreras från förarplatsen. På en av bilarna finns dessutom en ame-

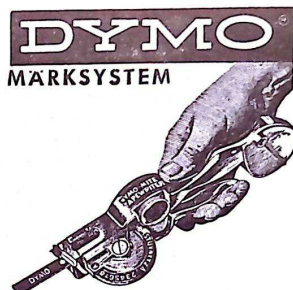
Bild 2. Brandposthuvud och nyckel är av mässing och så tunga att de transporteras på små kärlkar.

rikansk högtryckspump, som brandmännen självfallet är mycket stolta över. I bilens bakre utrymme ligger all slang och övrig brandmateriel. Denna slang är veckad i fasta lådor och köres ut direkt från bilen. Slangdimensionerna är samma som i Sverige och smalslang användes i lika stor utsträckning som här. Brandchefen har dock vid besök i Kiruna funnit den svenska smalslangen, smalslangstrålrören och kopplingar bättre. Genom förmedling av min företrädare hade han skaffat en rulle svensk smalslang med tillhörande strålrör och kopplingar. Armaturen är till viss del utförd i lättmetall, men brandposthuvud och nyckel är av mässing och så tunga att de transporterades på små kärlkar. (Bild 2.)

Trots att det finns många 3- och 4 våningshus i Rovaniemi var stegutrustningen synnerligen knapp och utgjordes bara av 3 st skarvstegsdelar på en av bilarna. Rökskyddet är ännu inte lika väl utvecklat som hos oss, och vid visningen av materielen fann jag endast en tryckluftapparat, placerad i ett av bilens materialfack. Rökskyddet är emellertid under utveckling, och under året har anskaffats en Volkswagenbuss, som skall utrustas med tryckluft för rök- och vattendykning.

Våra finska kolleger visade en utomordentligt stor gästfrihet och trots att vi, som inte behärskar finska språket, inte kunde göra oss förstådda, kände vi ändå en stor och trivsam gemenskap.

Sven Holmberg.

Prägla själv

ETIKETTER

(självhäftande)

SMÅSKYLtar

på några sekunder

Just när det behövs gör vem som helst — med DYMO — eleganta, reliefpräglade och hållbara etiketter och småskyltar av självhäftande PVC i 11 färger eller av metall! Dymo-systemet är idealiskt för all slags märkning på kontor, lager, el-centraler, namnskyltar, inventarier m. m.

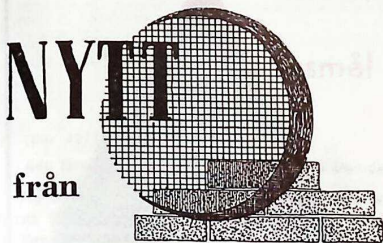
Tag kontakt för en demonstration — hos Er eller hos oss. Låt oss visa vad Dymo kan göra just för Er — vi garanterar väl använda minuter.

Representant

LUCEMA AB

STOCKHOLM K

Tel: 52 65 77, 52 52 15, 51 12 18

från

BYGGNADSFRONTEN

Vindsinredning i brandsäker byggnad

I skrivelse till byggnadsstyrelsen den 24 februari 1962 har begärts ett förtydligande av hur anvisningarna för vindsinredning i brandsäker byggnad skall tolkas i de fall vindsinredningen har inre kommunikation med undervarande del av lägenhet. Med anledning härav har styrelsen i samråd med statens brandinspektion meddelat följande.

Enligt BABS 24:51, II b får anslutande tak och väggar i brandsäker byggnad till inredd del av vind med undantag av väggar mellan brandceller samt vägg mot oinredd del av vind (fig 24:3) utföras i klass B-1/2 gentemot brand inifrån.

Aven i de fall den inredda delen av vinden står i direkt förbindelse med undervarande del av lägenhet bör nämnda utförande kunna godtagas under förutsättning att utrymning från den övre delen av lägenheten förutom genom trappa till lägenhetens undre plan kan ske genom trapphus eller med hjälp av brandkårens stegutrustning. (29.6.1962)

Träreglar för uppfästning av fasadbeklädnadsplattor

I anledning av sammanträde på statens brandinspektion den 5 november 1962 angående rubr har brandinspektionen anfört följande.

I BABS kap 24:523 anges: "Icke bärande yttervägg i åtminstone brandsäker klass AI och försedd med träreglar tex för infästning av fasadbeklädnadsplattor, bör i allmänhet kunna godtas även i byggnader som icke är åtkomliga för brandsläckning utifrån med brandkårens stegutrustning under förutsättning att vad som i övrigt sagts under kap 523 i tillämpliga delar iakttagas. Dock erfordras ej brandskyddande beklädnad av träreglerna. Närmast bakom fasadbeklädnaden bör genomgående luftspalt kunna godtas."

Av det av Svenska riksbyggen redovisade förslaget framgår att man på en vägg av 25 cm limmad lättbetongstav ämnar fästa fasadbeklädnadsplattor av 5

mm eternit på oskyddade träreglar. Närmast bakom fasadbeklädnaden finns en genomgående luftspalt.

Mot bakgrund av vad som ovan sagts och då någon större risk för brandspridning utmed fasaden ej synes föreligga har brandinspektionen intet att erinra mot förslaget. (21.11.1962)

Förbindelsekanals avstånd till brännbar byggnadsdel

Med anledning av en skrivelse den 16 december 1961 har statens brandinspektion i samråd med Sveriges skorstensfejaremästares riksförbund anfört följande.

I Kungl byggnadsstyrelsens anvisningar till byggnadsstadgan (BABS 1960) under punkt 35:321 anges hur i princip oisolerad förbindelsekanal anordnas.

För de fall de i ovanstående punkt anvisade avstånden av praktiska skäl ej kan tillämpas bör kanalen, vilken då betraktas som röckkanal, utföras i enlighet med anvisningarna i BABS 35:334. Detta innebär således att kanalen utförs av gjutjärn eller stål med en väggjocklek av minst 4 mm. Foderröret isoleras med minst 6 cm mineralull av viss typ. Avstånd till oskyddad brännbar byggnadsdel skall såsom framgår av 35:3315 vara minst 10 cm.

Som alternativ synes det möjligt att enligt punkt 35:223 — andra stycket — skydda den brännbara byggnadskonstruktionen genom att på denna anbringa brandsäker byggnadsdel (exempelvis 7 cm lättbetong). Som förutsättning härför gäller att ett fritt, luftat utrymme om minst 5 cm finnes mellan förbindelsekanalen och den brandsäkra byggnadsdelen samt att avståndet totalt blir minst 15 cm. (24.1.1962)

PVC-rör för rörpostanläggningar

I en skrivelse av den 10 maj 1962 framställdes en förfrågan huruvida PVC-rör får användas för rörpostanläggningar.

Statens brandinspektion anförde följande:

PVC-rören smälter snabbt då de utsätts för värme. De är av den anledningen olämpliga att använda för dragnings genom en brandsäker vägg. Vid en brand skulle ganska snabbt rören smälta undan och en öppning som möjliggör brandspridning uppstå i den brandsäkra väggen.

Statens brandinspektion anser att rörpostanläggningar av PVC-rör som genombryter brandsäkra väggar endast kan godtagas under förutsättning att rören kringklädes brandhårdigt (klass BA¹/₂). Däremot är det inspektionens uppfattning att hinder inte föreligger för användning av ifrågavarande PVC-rör för en rörpostanläggning inom en och samma brandcell.

(28.6.1962)

B. Lennmalm

BRISSMANS Varningsskylt

tillverkad enl. Kungl. Väg- & Vattenbyggnadsstyrelsens meddelande nr T 320-195/58.

Varningsskylten är hopfällbar, den har 2 olika texter och är gjord av 2 mm lättmetallplåt som är belagd med scotchlite reflexfilm. Gul botten, röd ram samt svart text. Skylten gör vakter överflödiga och varnar bättre.

»VATTENTAG» skylt av gjuten lättmetall, upphöjd text. Vattentagsskylt i pilform och rektangulär med rörfäste. Röd botten, vit text.

Se vår katalog eller begär offert.

BRISSMANS BRANDREDSKAP AB
Halmstad - Tel. 035/133 33

FOG-JET

det populära munstycket
för samlad eller spridd
stråle

**ALL ÖVRIG
BRANDREDSKAP**

ODENIUS A.B.

Box 350

Göteborg 1 Tel. v. 17 31 20

ABA BRANDSERVICE SKAPAR EFFEKTIVT BRANDSKYDD

- Ger brandmaterielen årlig översyn utförd av fackmän
- Omfattar gratis omladdning av vid eldsvåda använda släckare
- Innebär lånesläckare kostnadsfritt till förfogande under omladdningstiden

ABA
Olagen

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSAFFÄREN AB
SCHEELEGATAN 28 STOCKHOLM K TEL. 54 14 00

Brandförsvarsmål i Regeringsrätten 1961

4. (Dnr 40/1961 Inr-dep)

Ang föreläggande att vidtaga brandskyddsåtgärder

Vid allmän brandsyn den 15 juni 1959 inom fastigheten Muodoslompolo 4 i Pajala kommun förelades *J. Tapani* såsom ägare av fastigheten att senast 1 september 1959 hava försett garagets innerväggar och tak med brandhärdig beklädnad. Sedan vid efterbesiktning befunnits att han icke verkställt det honom vid brandsynen givna föreläggandet och brandsynenämnden i kommunen gjort anmälan därom, fann länsstyrelsen i Norrbottens län, resolution den 25 januari 1960, med stöd av 35 § 1 mom 2 st brandstadgan skäligt förelägga honom vid vite av 100 kr att inom 2 månader från det resolutionen tillställts honom avhjälpa den vid brandsynen konstaterade bristen. *Regeringsrätten*: ej ändring, dock att den dag, före vilken det klaganden meddelade föreläggandet vid stadgat vite senast skulle vara fullgjort, bestämdes till den 1 juni 1961.

5. (Dnr 50/1961 Inr-dep)

Ang klander av brandstyrelsens beslut

Vid sammanträde den 2 december 1959 utsåg *brandstyrelsen i Upplands Väsby kommun* till innehavare av en nyinrättad tjänst såsom brandmästare och vice brandchef i kommunen *B. Strid*, vilken jämte andra sökt tjänsten. Över brandstyrelsens beslut anfördes besvär hos *länsstyrelsen i Stockholms län* av — såvitt nu är i fråga — *G. Almberg*, *N. Ahl* och *P. O. Boethius*. Till stöd för sina besvär androg *Almberg* huvudsakligen följande. I annons i "Brandkärstidskrift", vari befattningen förklarats till ansökan ledig, hade såsom kompetensvillkor angivits, att sökande skulle hava genomgått brandchefskurs kat II vid statens brandskola. *Strid* hade utsetts, oaktat han saknat nämnda kompetens samt i övrigt ansökningar förelegat från ett 30-tal personer, som innehaft kompetensen i fråga. *Almberg*, som upphöll tjänst såsom v brandchef i kommunen, hade genomgått brandchefskurs kat III. Då ansöknings-tiden utgätt den 31 oktober 1959, hade varken *Almberg* eller övriga brandmän i kommunens borgarbrandkår haft möjlighet att dessförinnan genomgå brandchefskurs kat II, och de hade därför varit förhindrade att söka tjänsten. *Almberg* yrkade att länsstyrelsen måtte, med upphävande av klandrade beslutet, ålägga brandstyrelsen att antingen giva brandmännen i kommunens

borgarbrandkår möjlighet att söka tjänsten eller till-sätta tjänsten med någon av de sökande till densamma, som vid ansökningstidens utgång innehaft i annonsen föreskriven kompetens. — Jämväl i *Ahls* och *Boethius'* besvär — vilka avgivits av dem gemensamt — åberopades, i huvudsak, att klandrade beslutet fattats i strid mot det i annonsen angivna kompetensvillkoret och oaktat *Strids* medsökande innehaft kompetensen i fråga. *Länsstyrelsen*, resolution den 19 december 1960, fann i anledning av vad i målet förevarit skäligt att med stöd av 76 § kommunallagen undanröja brandstyrelsens klandrade beslut samt visa målet åter till brandstyrelsen för ny handläggning. Häri yrkade *Strid* ändring, därvid han till stöd för sin talan anförde i huvudsak följande: Enligt annonsen skulle befattningen tillträdas den 1 januari 1960 eller, efter överens-kommelse, vid annan tidpunkt. I annonsen hade ej angivits, att brandchefskursen kat II skulle hava genomgått redan vid tiden för befattningens sökande. *Strid* har under tiden 2 november—12 december 1959 genomgått den teoretiska delen av nämnda kurs vid statens brandskola. Den praktiska delen av kursen, som ej betygssattes, hade han fullgjort under tiden 1 januari—15 januari 1960 vid viss brandkår. Till sin ansökan om tjänsten hade han fogat intyg om att han antagits till ifrågavarande brandchefskurs. Vad anginge den praktiska delen av brandtjänsten ansågo sig *Strid*, som vore anställd vid Stockholms stads brandkår, hava långt större meriter än den praktik, som erfordrades i brandchefskursen kategori II. — I förklaring häröver anförde brandstyrelsen: I brandstadgans bestämmelser för landsbygden, vilka gällde i kommunen, funnes icke någon föreskrift rörande kompetens för v brandchef. Styrelsen hade därför ägt utse den sökande som av styrelsen bedömdes vara lämpligast för tjänsten. Vidare hade styrelsen förutsatt, att *Strid* vid tillträddandet av befattningen komme att innehava den i annonsen föreskrivna kompetensen. *Regeringsrätten*: Enär brandstyrelsen ägt att — oavsett avfattningen av den annons, vari ifrågavarande befattning kungjorts till ansökan ledig — till befattningen utse den som styrelsen funnit därtill lämpligast, samt ej heller eljest i målet förbragts omständighet av beskaffenhet att föranleda upphävande av brandstyrelsens klandrade beslut, prövar *regerringrätten* lagligt att, med ändring av länsstyrelsens resolution, ogilla den mot klandrade beslutet förda talan.

Stig-G. Holmberg.

Litteratur

Svenska Brandkärnans Riksförbund 1912—1962, av rektor E. Forslid.

Utgivare: Svenska Brandkärnans Riksförbund.

Pris: 10: — kronor.

Rekvireras hos: Svenska Brandkärnans Riksförbund, Jakobsgatan 14, Stockholm C. Postgiro 48 70.

Svenska brandkärnans riksförbund (med ursprungligt namn Sveriges Riksförbund af frivilliga brandkärar) fyllde den 22 juni 1962 femtio år. Med svenskt brandförsvars ställning i dag förefaller åldern ej anmärkningsvärt hög men vid erinran om brandkärnans på landsbygden tillstånd före 1930-talets början, ja ända till 1940-talets mitt, är åldern på ett verkligt arbetande förbund i denna bransch verkligen rätt anmärkningsvärd. Till hugfästade av minnet av de gångna åren med dess i många fall självupppoffrande, slitsamma och ej sällan otacksamma arbete, som utfördes av brandmän av olika kategorier, har Riksförbundet utgivit en minneskrift. Den är författad av rektor Erik Forslid, som med all heder skilt sig från uppgiften.

Man får först en historik över brandväsendets utveckling från äldsta tider fram till förbundets födelse och därefter en mera ingående skildring av förbundets strävsamma och ofta från statsmaktens sida av oförstående för landsbygdens brandskydd präglade tid, med namn på pionjärer med verkliga eldsjäl, män, som för oss äldre framkalla minnet av goda kamrater, lärare och föregångsmän, en del av dem ännu i livet. Man är glad, att deras namn såsom en enkel hyllning härigenom bevaras även åt yngre generationer.

Minneskriften ger värdefulla data för olika utvecklingsskeden, uppgifter, som ej utan besvärlig forskning stå att få på annat håll. Den är översiktligt uppställd (med utmärkte innehållsförteckning) period för period beträffande Riksförbundet och avslutas med kortare översikt över varje länsbrandkårsförbunds utveckling, vilket är av stort värde och intresse.

Goda illustrationer förhöja än mer värdet.

Minneskriften är sålunda — trots sin av ekonomiska skäl ringa omfattning — lika välkommen som bra. Någon liten kritisk synpunkt, om än aldrig så obetydlig måste väl en recensent med självaktning komma med. Som gammal göteborgsbrandman skulle han gärna ha sett en uppgift om att Göteborgs yrkesbrandkår bildades som landets första redan år 1872, alltså tre år före Stockholms, som i historiken ensam nämnes. Gammal är ändå äldst!

Boken har översänts till varje personlig medlem i Riksförbundet. För den brandman, som av oförklarligt förbiseende (!) ej ännu är personlig medlem, bör det vara angeläget att rekvirera skriften — i den mån upplagan räcker. Förutom att verket är intressant och ett värdefullt uppslagsverk blir det ett minne med tanke på att Svenska Brandkärnans Riksförbund som ett brandkärnans eget förbund sannolikt snart är ett avslutat kapitel.

När får brandkärnorna sin nästa krönika? Vore ej svenskt brandförsvar genom tiderna förtjänt av en doktorsavhandling? Mindre intressanta ämnen har man förvisso sett använda som spiraltrappa till en doktorshatt.

Curt Bergström

★

Brandlagen och brandstadgan; lagtexten med korta kommentarer av S. Rosenlund.

Förlag: Svenska Brandkärnans Riksförbund. Pris: 3: — kr.

Rekvireras hos: Svenska Brandkärnans Riksförbund, Jakobsgatan 14, Stockholm C. Tel 21 36 06. Postgiro 48 70.

Svenska brandkärnans riksförbund har i dagarna utgivit en 40-sidig broschyr med lagtexten till den nya brandlagen och brandstadgan försedd med korta kommentarer till de olika paragraferna.

I första hand *varje brandchef* är givetvis absolut nödsakad att ha tillgång till lagtexten, men även brandstyrelserna bör disponera över densamma bl a samband med att ny brandordning utarbetas. Detta måste ske i *alla* kommuner så snart de mycket efterlängade *exempel på brandordningar* föreligger, som statens brandsinspektion har att utarbeta.

HERR BRANDMANS FUNDERING.

Statens Brandinspektion

Meddelande 1962: 9

om *ny lagstiftning om brandfarliga varor* har utkommit.

Meddelandet har föranletts av den nya lagstiftning om brandfarliga varor, som trädde i kraft den 1 januari 1963 (SFS nr 568/1961 av den 1/12 1962), varvid 1921 års förordning om eldfarliga oljor med alla dess senare ändringar samtidigt upphörde att gälla.

Inledningsvis nämnes att även ny kungörelse om brandfarliga varor, som omhänderhaves av krigsmakten nu föreligger (SFS 500/1962).

Båda författningarna innehåller endast rambestämmelser, som skall kompletteras med *lika efterlängtrade som nödvändiga tillämpningsföreskrifter* utfärdade av kommerskollegium i samråd med bl a statens brandinspektion.

Sprängämnesinspektionen skall lämna tekniskt sakkunnigt biträde vid bestämmelsernas tillämpning, lämna råd och anvisningar åt allmänheten samt öva tillsyn över efterlevnaden. Om inspektionen påträffar förhållanden, som strider mot förordningen, skall anvisning lämnas åt den felande. Ger anvisningen inte resultat, skall inspektionen anmäla förhållandet till brandchefen.

Den lokala tillsynen utövas av *brandchefen*, som i tveksamma fall har att vända sig till länsbrandinspektören eller sprängämnesinspektionen.

Tillståndsmyndighet är byggnadsnämnden, medan *anmälan* skall göras till brandchefen.

Byggnadsnämnden är skyldig att *obligatoriskt* höra brandchefen vid tillståndsgivning och att kalla brandchefen till *avsyn*. Denne skall även snarast erhålla avskrift av byggnadsnämndens beslut. Är brandchefen icke nöjd med nämndens beslut kan han underrätta statens brandinspektion, som kan anföra besvär.

Anmälan till brandchefen skall göras i 2 ex. (Formulär till anmälan håller på att utarbetas.) Brandchefen skall — om fråga är om öppen lagerplats eller utomhus belägen cistern — bl a underrätta distriktsingenjören för vatten och avlopp.

Vid behandling av ärende om *tillstånd* skall brandchefen göra *avsyn* innan anläggningen tages i bruk,

och därvid kontrollera att föreskrivna villkor iakttagits.

Vid *anmälan* äger brandchefen själv ange erforderliga säkerhetsåtgärder, varvid han regelmässigt icke bör gå längre än vad som motiveras av bestämmelserna i förordningen om brandfarliga varor.

Det framhålls även i meddelandet, *dels* att brandchefen snarast möjligt bör av polismyndigheten övertaga erforderliga handlingar för handläggning av anmälningsärenden, *dels* att han bör föra *diarium* och *register* över underjordiska cisterner.

Utöver de efterlängtrade tillämpningsbestämmelserna skall även en förteckning över de brandfarliga varorna utkomma. Två gäller sprängämnesinspektionens hitillsvarande anvisningar, som i stort blir normgivande även i fortsättningen.

För alla *underjordiska cisterner* fordras dock tillstånd, som är tidsbegränsat till 10 år. Detta tillstånd kan förlängas av byggnadsnämnden. Har cistern legat i jorden mer än 10 år skall nytt tillstånd för densamma sökas senast den 31 december 1963.

Kommerskollegium skall i en tillämpningsbestämmelse även behandla oljeeldningsanläggningar. I avvaktan härpå kan statens brandinspektions cirkulär 21 alltså tjäna till ledning.

Brandmästare

En befattning som brandmästare vid Falu stads brandkår förklaras härmed till ansökan ledig. Befattningen skall tillrättas den 1/5 1963 eller snarast därefter.

Kompetensfordran: Brandmästarekurs kat I.

Befattningen är placerad i lönegrad 15 och sökande som för löneklassuppflyttning önskar tillgodosäkra sig tidigare tjänstgöring skall göra framställning härom i ansökan.

Beklädnad utgår enligt gällande avtal och fastställd beklädnadsplan.

Blivande befattningshavare är skyldig att ställa sig till efterrättelse bestämmelserna i gällande tjänste- och pensionsreglemente, instruktioner samt ändringar däri som kan bli fastställda.

Till Brandstyrelsen i Falun ställd ansökan jämte de handlingar sökanden önskar återropa skall vara Brandchefen, Falun, tillhanda senast den 10/3 1963.

Läkarteryg lämnas först efter anfordran.

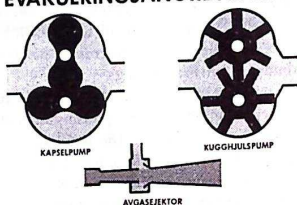
Falun den 4 februari 1963.

Falu stads brandstyrelse

Som bilaga

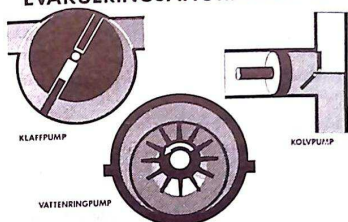
till detta nummer följer beställningskort för dels färgplansch, dels Riksförbundets minneskrift.

EVAKUERINGSANORDNINGAR

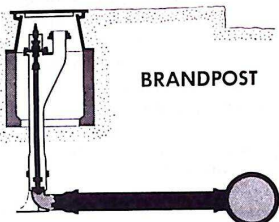
Plansch 1. Evakueringsanordningar 1 — Fyra färger.

EVAKUERINGSANORDNINGAR

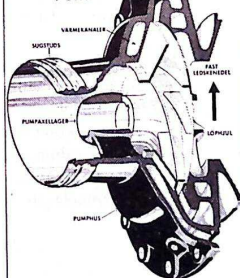
Plansch 2. Evakueringsanordningar 2 — Fyra färger.

BRANDPOST

Plansch 3. Brandpost — Tre färger.

GENOMSKUREN CENTRIFUGAL- PUMP

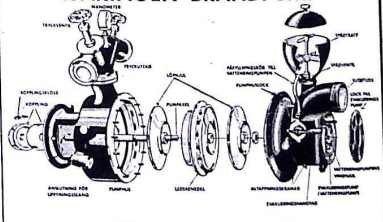
Plansch 4. Genomsuren centrifugalpump — Fyra färger.

BRANDPUMP ALBIN 900 VW

Plansch 5. Brandpump Albin 900 VW — Fyra färger.

ISÄRTAGEN BRANDPUMP

Plansch 6. Isärtagen brandpump — Tre färger.

Utöver de avbildade planscherina ingår i serien ytterligare två, som finns återgivna i boken Brandpumpar:

Plansch 7 Motorspruta (bild 5) — Tre färger.

„ 8 Motorspruta, sug och tryckslangar (bild 3) — Tre färger

Riksförbundet rekommenderar:

FÄRG-PLANSCHER FÖR UNDERVISNING AV BRANDKÅREN

En framgångsrik utbildningsverksamhet är till utomordentlig stor del beroende av undervisningsmaterialet. Den serie planscher, som avbildats härintill, fyller utan tvekan en lucka bland hittills tillgängligt material och bör alltså kunna betraktas som en tillgång för varje brandkår i landet.

Planscherna har prövats i civilförsvarets brandutbildning och visat sig motsvara högt ställda krav på pedagogisk klarhet och överskådlighet.

Riksförbundet vill därför gärna rekommendera samtliga brandkårer att nu rekvidrera denna specialserie om 8 st färgplanscher till ett pris som annars endast gäller mycket stora upplagor.

Planscherna (70×100 cm) är framställda i exklusivt screentryck i flera färger på tvättbart, kraftigt, plastburet papper. De är monterade på rundstav med kartupphängning och levereras rullade.

Rekvisation

Planscherna kan rekvireras på medföljande beställning till ett pris av kr 120:— per hel sats exkl. frakt och varuskatt. (Enstaka plansch till ett pris av kr 18:—.)

Beställningen bör vara riksförbundet tillhanda senast den 31 mars, varefter leverans sker omkring slutet av april från Reklam ab G.L.R., Vällingby, där tryckningen sker.

OBS! Priset är baserat på antagandet, att ett stort intresse från brandkårernas sida möjliggör en samtidig tryckning av en minimiupplaga på 100 satser.

SVENSKA BRANDKÅRERNAS RIKSFÖRBUND

Jakobsgatan 14
STOCKHOLM C

Postgiro 48 70
Telefon 010/21 36 06

Ordet fritt

Till BABS-författare!

Sedan ett antal år tillbaka har byggnadsnämnden på förslag av resp brandchef föreskrivit *rökavlopp* från större lager- och garagelokaler under mark. Principen har då givetvis varit att om flera våningsplan under mark skulle förse med rökavlopp dessa ej finge sammanföras utan brandsäkert skulle åtskiljas. Rökavlopp av antytt slag finns nu i större varuhus, affärscentra osv. I *BABS 1960* omnämnes *rökavlopp* endast i 51:266 (under rubriken spannmålslagerhus).

I slutet av 40-talet fick jag kännedom om att en *flamskärm* var en horisontell från fasaden utskjutande byggnadsdel av obrännbart material som skulle hindra (försvåra) en brands spridning från fönster till fönster i vertikal led. Senare kom begreppet *flamskärm* att i första hand utnyttjas för de skärmar, som uppsätts i byggnads övre del för att hindra (försvåra) rök och värme att sprides utefter en längre byggnads taknock. Begreppet *flamskärm* är ej omnämnt i *BABS 1960*.

I nyare affärs- och partihandelscentra förekommer utskjutande byggnadskroppar, passager genom byggnader och skärmtak med träpanel på undersidan med luftat utrymme under. Dessa skärmtak har upp till 4 à 5 meters bredd och sträcker sig utan sektionering utefter fasaderna i dessa centra. När nämnda rökavlopp placeras så att de mynnar under dessa träpaneler är det risk för att begreppet *flamskärm* kan bli liktydigt

Till salu

Chevr. Apache (C 1406)

stat.-vagn 1960

med lösttagbara säten. Körd 3.700 mil.

Hög invändigt.

Lämplig som Ambulans (hänvisning till Norrköping, Karlstad m. fl.).

Tfn 010/82 53 36 (privat)

Taxan för släckningskostnadsbidrag

Enligt punkt 5 i "Försäkringsbolagens *maximitaxa* av år 1953 för ersättning av *släckningskostnad* åt *brandkår*" skall ersättning i förhållande till det verkliga värdet utgå för förkommen, skadad eller förbrukad materiel. Ersättning utgår dock endast i den mån ägaren icke kunnat skydda sig genom försäkring.

På förekommen anledning har *Släckningskostnadsnämnden* tillfrågats i vilken mån ersättning kan utgå vid motorhaveri på brandbil respektive motorspruta. Svar har inkommit enligt följande:

"I princip gäller enligt den s k *maximitaxan*, att ersättning lämnas för skadat eller förbrukat material, i den mån ägaren icke kunnat skydda sig genom försäkring. Med utgångspunkt härifrån bör ersättning kunna lämnas för inträffat motorhaveri på en brandbil under färd till eller ifrån brandplatsen, förutsatt att haveriet haft samband med utryckningen och inte berott på dåligt skick hos bilen överhuvudtaget. Visserligen finns möjlighet att genom särskild maskinförsäkring skydda sig mot motorhaveri även på en brandbil, men detta förekommer ytterst sällan i praxis och bör därför icke få vara bestämmande för ersättningsfrågan.

Beträffande motorsprutor är det däremot naturligt — och vanligt — att ägaren skyddar sig genom maskinförsäkring. Inträffat motorhaveri på en motorspruta under pågående släckningsarbete ersättes därför icke".

Beträffande brandbilar med frontpump torde ersättning utgå även vid haveri under pumpningsarbete.

Lennart Sterner

* * *

Som bekant är frågan om försäkringsinrättningarnas släckningskostnadsbidrag föremål för omprövning.

Red

med ett skärmtak i brand. *BABS-författare* något för nästa upplaga eller innan något händer...?

"Byggnad skall med avseende å konstruktion och inredning utföras så, att faran för brand ej blir större än som betingas av hänsyn till dess ändamål, angränsande bebyggelse och omständigheterna i övrigt..." (44 § byggnadsstadgan.)

N. F.

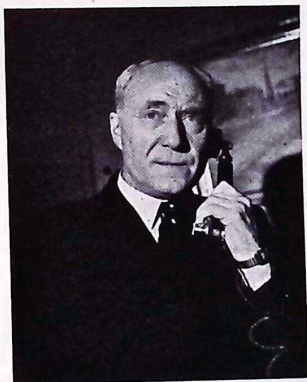
Jubilarer

Två stora män inom det svenska brandförsvaret jubilerar inom den närmaste månaden. Det är svenskt brandbefäls nestor, f brandchefen i Borås, överstelöjtnant *Rudolf Stridbeck*, som den 15 mars uppnår den aktningvärda åldern av 90 år, och f direktören i Skandiakoncernen, major *Einar Lindbohm*, som den 9 mars fyller 75 år.

Dessa båda, förbundets högt uppskattade hedersledamöter, har betytt oerhört mycket i förbundets omfattande och gagnarika arbete för att lyfta det svenska brandförsvaret till den position, som det i dag innehar. Till båda riktas ännu en gång ett hjärtligt tack för deras stora och oegennyttiga arbetsinsats inom förbundet med en varm hyllning åt jubilarerna.

Rudolf Stridbeck

Einar Lindbohm

Bemärkelsedagar

Brandchef *Sven Rohlén*, Gävle, fyller den 9 mars 60 år. Vi lyckönska!

60 år

- 8/3 Brandmästare *H. Andrén*, Ämål.
14/3 Brandchef *Th. Elfström*, Värnamo.

50 år

- 12/3 Brandchef *E. A. Lundqvist*, Norrtälje.
31/3 Vice brandchef *G. Svensson*, Ämål.

40 år

- 23/3 Brandchef *M. Bergman*, Sollentuna.

Ragnar Angel †

Fd brandchefen *Ragnar Angel* avled den 3 januari 1963 i en ålder av 71 år. Han var brandchef i Lindesberg under tiden 1926—1948.

Något om kolsvavla

Ett inlägg

I häfte nr 12/1962 hade Ni en artikel med rubriken "Något om kolsvavla" vars slutord kan diskuteras. Dessa lyder:

"Uppsugning av koldisulfid med hjälp av sand eller sågspån kan göras, men troligen är det fördelaktigare att spola ned koldisulfiden i kloakledningar. Riktigt med vatten".

Kemisk Skyddshandbok ger på denna punkt ett annat råd. I det skyddsblad, nr 35, som ägnas åt kolsvavla står under avsnittet *Spill och läckage* bl a:

"Spill får ej med vatten spolas ned i vanliga avlopp, där kolsvavla kan stanna kvar under vattnet i vattenlåset. Spill får ej heller tömmas i sjöar och vattendrag utan skall samlas upp i täta kärl eller uppsugas i sand eller sågspån och avföras till ofarlig plats utomhus för fri avdunstning eller bränning under kontroll."

Att låta en lättantändlig icke-vattenlöslig vätska rinna ned i ett avlopp är alltid riskabelt eftersom en explosiv ång-luftblandning kan sprida sig i ledningsnätet och antändas på helt oväntade ställen i detta. Faran blir särskilt stor när vätskan är tyngre än vatten och trots riklig spolning kanske stannar kvar i ett vattenlås och bildar en latent brandrisk.

Hur länge denna kvarstår beror på de lokala förhållandena. Är avloppsvattnet kallt löser det endast långsamt ut kolsvavlan och avdunstningen hålls också tillbaka. Men kommer det varmt vatten i ledningen kan man få en snabb förångning av kolsvavlan vars kokpunkt icke är högre än 46°C. Och det behövs som bekant inte stora substansmängder för att skapa en explosiv ång-luftblandning i ett slutet system.

Stig Bergman

Notis

1963 års "brandmöten"

är — som vi tidigare meddelat — förlagda till Sundsvall den 29—31 maj.

Under första dagen behandlas därvid *brandförsvarets juridik*, andra dagen reserveras för *årsmötesförhandlingar* varvid bl a sammanslagningsfrågan änyo skall behandlas. Här till är en *brandredskapsutställning* ordnad. Tredje dagen behandlas *brandförsvarets anpassning till 60-talets industrisambälle*.

Trafikolyckor vid mörkerkörning

Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF) har — som ett led i sin upplysningsverksamhet, i syfte att förhindra så k mörkerolyckor — i dagarna distribuerat en vädjan om stöd för denna verksamhet. Detta stöd skulle, såvitt angår brandförsvaret, närmast avse en uppmaning till förare av olika slag av brandfordon, ambulanser etc att i skymning, dimma, tätt regn och snöyra köra med minst halvljus i stället för med parkeeringsljus. Det har samtidigt upplysts att halvluset under angivna nedsatta siktförhållanden är nödvändigt för att bilisterna i tid skall kunna se andra trafikanter liksom för att andra trafikanter i tid skall kunna upptäcka bilisterna.

Följ denna kloka maning, Ni förare av utryckningsfordon!

Det berättas

att brandchefen i B. en gång blev upprörd och en försiktig stämma hördes i telefon: — Kostar det extra att ta hem brandkåren? — Nej, det är avgiftsfritt, sa brandchefen. — Men ute i socknen? — Det gör vi också gratis. Nu blev rösten ivrig och sa: — Men skynda er då och kom, för det brinner hemma hos mej!

BRANDKÄRSTIDSKRIFT

Organ för Svenska Brandkärnans Riksförbund

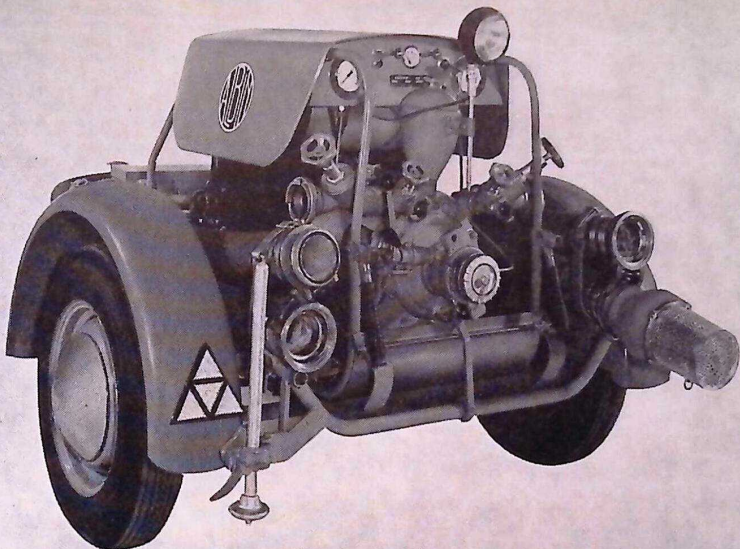
Utkommer omkring den 15 varje månad

Prenumerationspris: 8:— kr/år. Vid samtidig beställning av minst 5 ex = 7:— kr/år. (Likvid sändes till Brandkärstidskrift, Jakobsg 14, Stockholm. Postgiro 48 70.)

Redaktör och ansvarig utgivare: Brandchef A. Ekberg, S. Promenaden 46, Norrköping, Tel 011/293 70.

Annonbeställning: Svenska Brandkärnans Riksförbund, Jakobsgatan 14, Stockholm C. Tel 010/10 50 25.

OBS! Annonmanuskript måste vara inkomna senast den 20 i månaden före den, då annons önskas införd.

ALBIN-900 VW

-modern svensk motorspruta med garanti

enkel konstruktion

lättskött

prestanda över normerna

Många års erfarenhet och ett intensivt tekniskt samarbete mellan ALBIN MOTOR AB och AB PUMPINDUSTRI ligger bakom ALBIN-900 VW, den enda motorsprutan i sin storleks-

klass som med undantag för motorn — VW industrimotor — är helt svenskbyggd.

Hittills har över 900 ALBIN-900 VW levererats på den svenska marknaden.

Begär teknisk beskrivning från

ALBIN MOTOR AB Kristinehamn tel. 0550/15000

**Ni möter ALBIN-namnet på många områden
...överallt betyder det omutlig kvalitet !**

En ny broschyr!

Januari 1963

SVENSKA BRANDKÅRERNAS RIKSFÖRBUND

Brandlagen

och

Brandstadgan

lagtexten

med korta kommentarer

Av

STIG ROSENLUND

*Använd
beställning
som
medföljer
detta nr!*

Pris 3:— kr

SVENSKA BRANDKÅRERNAS RIKSFÖRBUND

Jakobsgatan 14
STOCKHOLM C

Telefon 010/21 36 06

Postgiro 48 70